

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку
Андрій КІЗИМА
„ 31 ” 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з НІПР
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
„ 31 ” 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НІНОТ
Святослав ПИТЕЛЬ
„ 31 ” 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни „ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ
ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК”

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань 01 „Освіта/Педагогіка”

Спеціальність 015 39 „Професійна освіта (Цифрові технології)”

Освітньо-професійна програма „Фінансова грамотність”

Кафедра ФІНАНСІВ ім. С. ЮРІЯ

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год)	Практичні заняття	ІРС (год)	Тренінг КПІЗ (год)	СРС (год)	Разом (год)	Екзамен (семестр)
Денна	I	II	30	30	4	8	48	120	II
заочна	I	II	8	4			108	120	II

31.8.2023р.

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01 „Освіта/Педагогіка”, спеціальність 015 39 „Професійна освіта (Цифрові технології)”, затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.)

Робочу програму склала д.е.н., проф. Тетяна КІЗИМА

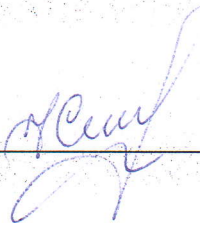
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів ім. С. Юрія, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Зав. кафедри Ольга КИРИЛЕНКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності з професійної освіти (цифрових технологій), протокол № 1 від 30.08. 2023 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності

 Лілія РЕБУХА

Гарант ОП Ірина СИДОР

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК»**

**1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ
ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК».**

Дисципліна «Фінансова грамотність»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	Галузь знань – 01 «Освіта/Педагогіка»	Мова викладання: українська Статус дисципліни: вибіркова
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 015.39 «Професійна освіта. Цифрові технології»	Рік підготовки: Денна – перший Заочна – перший Семестр: Денна – другий Заочна – другий
Кількість змістових модулів – 2	Освітній ступінь – бакалавр	Лекції: Денна – 30 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 30 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійна програма «Фінансова грамотність»	Самостійна робота: Денна – 48 год. Заочна – 108 год. Тренінг, КПЗ: Денна – 8 год. Індивідуальна робота: Денна – 4 год.
Тижневих годин – 8, з них аудиторних – 4.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК».

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Дисципліна «Фінансова грамотність та особистий професійний розвиток» спрямована на формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навиків щодо особистого професійного розвитку у контексті підвищення рівня їх фінансової грамотності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- формування у здобувачів освіти навиків щодо оцінки рівня фінансової грамотності та його взаємозв'язку із особистим професійним розвитком;
- ознайомлення з психологічними аспектами сприйняття (несприйняття) грошей та векторами їх впливу на формування фінансово та професійно грамотної особистості;
- ознайомлення зі специфікою особистого фінансового планування та його впливу на професійний розвиток, отримання навиків зі складання особистого (сімейного) бюджету;
- ознайомлення із сутністю й видами податків, особливостями оподаткування доходів і майна громадян та впливом податкової культури на професійний розвиток особи;
- обґрунтування впливу інвестиційної грамотності на особистісно-професійне зростання;
- вивчення сутності, переваг та особливостей страхування як різновиду фінансової послуги, ознайомлення з основними видами страхування та специфікою користування ними;
- ознайомлення зі структурою системи пенсійного забезпечення громадян в Україні, умовами і видами пенсійних виплат, можливостями щодо приватної участі громадян у пенсійному забезпеченні;
- отримання знань щодо основних видів, моделей і стратегій фінансової поведінки, формування вміння аналізувати фінансову поведінку та визначати напрями її активізації у контексті особистісного і професійного зростання;
- ознайомлення із технологіями протидії фінансовому шахрайству, визначення загроз особистій фінансовій безпеці в аспекті особистісно-професійного розвитку.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

2.4. Програмні результати, отримані за результатами вивчення дисципліни, полягають у тому, що здобувачі будуть вміти:

- доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами;
- аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення;
- відшуковувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації;
- діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій;
- розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання;
- вміти використовувати сучасні інноваційні прийоми та методи у сфері фінансової обізнаності (цифрової та медіа грамотності, основ підприємництва, оподаткування, заощадження, інвестування, страхування, ринку фінансових послуг) в контексті прийняття зважених фінансових рішень, уникнення фінансових ризиків та забезпечення фінансової безпеки громадян.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК».

Змістовий модуль 1. Фінансова грамотність та її вплив на особистий професійний розвиток

Тема 1. ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ: СУТНІСТЬ, НЕОБХІДНІСТЬ, ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ

Сутність та необхідність підвищення рівня фінансової грамотності в сучасних умовах. Вплив фінансової грамотності на особистий професійний розвиток.

Складові фінансової грамотності населення, їх характеристика. Світоглядні позиції, знання і навички, їх роль у формуванні фінансово та професійно грамотної особистості.

Аналіз основних компонентів фінансової грамотності населення: вміння заробляти, вміння витратити, вміння заощаджувати.

Зарубіжний досвід підвищення рівня фінансової грамотності населення (США, Канади, Фінляндії, Німеччини, Австрії, Естонії, Польщі) та можливості його використання в Україні.

Тема 2. ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЇ ГРОШЕЙ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО ТА ПРОФЕСІЙНО ГРАМОТНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Роль грошей у функціонуванні сучасного суспільства та їх вплив на формування фінансово та професійно грамотної особистості.

Аналіз психологічних аспектів сприйняття (несприйняття) грошей.

Оцінка впливу інфляції на рівень життя населення і соціальні стандарти (споживчий кошик, прожитковий мінімум, мінімальну заробітну плату і пенсію тощо).

Тема 3. ОСОБИСТЕ ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ І ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК: АСПЕКТИ ВЗАЄМОВПЛИВУ

Особисте фінансове планування та його вплив на професійний розвиток.

Складання балансу активів і пасивів як важлива передумова особистого фінансового планування. Поняття фінансового плану сім'ї, переваги та недоліки його ведення.

Види сімейного бюджету і його структура. Процес формування сімейного бюджету.

Поняття і класифікація доходів сім'ї. Характеристика надходжень сімейного бюджету за джерелами їх отримання. Основні види витрат сім'ї.

Напрями оптимізації доходів та витрат сім'ї в кризових умовах.

Основні етапи особистого фінансового планування. Планування значних фінансових подій.

Роль незалежних фінансових консультантів (радників) у формуванні і реалізації особистих фінансових планів. Незалежний фінансовий консультант – професія майбутнього в Україні, її основні переваги та перспективи.

Тема 4. ПОДАТКОВА КУЛЬТУРА І ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ

Сутність податків та їх роль у суспільному житті. Види податків. Основні елементи податків. Особливості справляння податків в Україні. Органи контролю у сфері оподаткування.

Система оподаткування доходів і майна громадян, її характеристика. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Податкова культура, особливості її формування в Україні та вплив на особистісно-професійне зростання.

Морально-етичні аспекти оподаткування. Ухилення від сплати податків як економічна, фіскальна та морально-етична проблема.

Змістовий модуль 2. Інвестиційні аспекти особистісно-професійного розвитку

Тема 5. ЗАОЩАДЖЕННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ: ВПЛИВ НА ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ

Заощадження громадян: сутність, види, мотиви та основні чинники.

Взаємовідносини громадян з банківськими установами. Поняття і види банківських депозитів. Ризики банківських вкладів.

Види банківських кредитів. Кредитна угода. Умови надання споживчих кредитів. Автокредит та особливості його надання. Іпотечний житловий кредит.

Електронні платежі та пластикові картки. Правила здійснення грошових переказів.

Процес обміну валюти. Валютний курс та особливості його визначення. Характеристика видів валют. Валютний ринок.

Діяльність громадян на ринку небанківських фінансових послуг (кредитні спілки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, ломбарди).

Участь населення у функціонуванні фондового ринку (ринку цінних паперів) України.

Інвестування у дорогоцінні метали, нерухомість, криптовалюту, антикваріат, твори мистецтва, його переваги і недоліки.

Методика формування особистого інвестиційного портфелю. Агресивна, поміркована і консервативна стратегії інвестування.

Вплив інвестиційної грамотності на особистісно-професійне зростання.

Тема 6. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВА ГРАМОТНІСТЬ

Сутність та необхідність страхового захисту населення в сучасних умовах. Види страхування та їх характеристика. Учасники страхових відносин. Страховий договір та процес його укладення. Види страхових посередників. Порядок дій при настанні страхового випадку.

Призначення і сутність особистого страхування. Характеристика майнового страхування. Особливості страхування життя. Види страхування відповідальності громадян.

Перспективи розвитку добровільного медичного страхування в Україні.

Вплив страхової грамотності на особистісно-професійне зростання.

Тема 7. ПЕНСІЯ ТА ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН

Система пенсійного забезпечення в Україні, її характеристика. Державна солідарна пенсійна система. Пенсія та її види.

Перспективи запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи.

Приватна участь у пенсійному забезпеченні. Недержавне пенсійне забезпечення.

Недержавні пенсійні фонди: поняття, види та особливості функціонування. Переваги і ризики недержавної пенсії.

Тема 8. ФІНАНСОВА ПОВЕДІНКА І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ: СФЕРИ ВЗАЄМВПЛИВУ

Поняття і види фінансової поведінки громадян. Моделі і стратегії фінансової поведінки населення. Дохідна, споживча, ощадно-інвестиційна, добродійна, боргова (кредитна) фінансова поведінка. Обачна фінансова поведінка та необхідність її формування у кризових умовах. Еталонна фінансова поведінка: сутність та основні критерії.

Активні і пасивні стратегії фінансової поведінки. Вплив фінансової грамотності на формування фінансової поведінки населення.

Напрями активізації фінансової поведінки у контексті особистісного і професійного зростання.

Тема 9. ФІНАНСОВЕ ШАХРАЙСТВО І ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ГРОМАДЯН У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Фінансове шахрайство: сутність, економічне, правове та психологічне підґрунтя. Причини, основні види та наслідки фінансового шахрайства.

Найбільш поширені способи реалізації шахрайських схем у банківському секторі, на ринку фінансових послуг, фондовому та валютному ринках, ринку Forex і ринку нерухомості. Найпоширеніші способи фінансового шахрайства в Інтернеті. Фінансова піраміда як різновид фінансового шахрайства: сутність, основні ознаки, потенційні наслідки.

Методи та інструменти протидії фінансовому шахрайству.

Поняття фінансової безпеки громадян. Критерії та індикатори особистої фінансової безпеки. Оцінка внутрішніх і зовнішніх загроз особистій фінансовій безпеці.

Вплив фінансової грамотності на забезпечення особистої фінансової безпеки громадян.

Напрями забезпечення фінансової безпеки у контексті особистісного та професійного розвитку.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК».

(денна форма навчання)

Тема	Години					Контрольні заходи
	Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС	Тренінг, КПЗ	
Змістовий модуль 1. Фінансова грамотність та її вплив на особистий професійний розвиток						
Тема 1. Фінансова грамотність населення: сутність, необхідність, основні компоненти	4	4	6	2	4	Поточне опитування
Тема 2. Вплив психології грошей на формування фінансово та професійно грамотної особистості	2	2	4			
Тема 3. Особисте фінансове планування і професійний розвиток: аспекти взаємовпливу	4	4	6			
Тема 4. Податкова культура і професійне зростання	4	4	6			
Змістовий модуль 2. Інвестиційні аспекти особистісно-професійного розвитку						
Тема 5. Заощадження та інвестиційна грамотність: вплив на особистісно-професійне зростання	4	4	6	2	4	Поточне опитування
Тема 6. Страхування і страхова грамотність населення	2	2	4			
Тема 7. Пенсія та пенсійне забезпечення громадян	2	2	4			
Тема 8. Фінансова поведінка і фінансова грамотність населення: сфери взаємовпливу	4	4	6			
Тема 9. Фінансове шахрайство і фінансова безпека громадян у контексті особистісно-професійного зростання	4	4	6			
Всього	30	30	48	4	8	

(заочна форма навчання)

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Фінансова грамотність населення та її вплив на особистий професійний розвиток			
Тема 1. Фінансова грамотність населення: сутність, необхідність, основні компоненти	2	2	12
Тема 2. Вплив психології грошей на формування фінансово та професійно грамотної особистості			12
Тема 3. Особисте фінансове планування і професійний розвиток: аспекти взаємовпливу	12		
Тема 4. Податкова культура і професійне зростання	12		
Змістовий модуль 2. Інвестиційні аспекти особистісно-професійного розвитку			
Тема 5. Заощадження та інвестиційна грамотність: вплив на особистісно-професійне зростання	2	2	12
Тема 6. Страхування і страхова грамотність населення			12
Тема 7. Пенсія та пенсійне забезпечення громадян	12		
Тема 8. Фінансова поведінка і фінансова грамотність населення: сфери взаємовпливу	12		
Тема 9. Фінансове шахрайство і фінансова безпека громадян у контексті особистісно-професійного зростання	2	12	
Разом	8	4	108

5. ТЕМАТИКА І ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК».

Денна форма

Змістовий модуль 1. Фінансова грамотність населення та її вплив на особистий професійний розвиток

Практичне заняття № 1, 2

Тема 1. Фінансова грамотність населення: сутність, необхідність, основні компоненти

Мета: отримання навиків з проведення моніторингу рівня фінансової грамотності населення та його взаємозв'язку із особистим професійним розвитком.

Питання для обговорення:

1. Складові фінансової грамотності, їх характеристика.
2. Аналіз основних компонентів фінансової грамотності населення.
3. Оцінка зарубіжного досвіду підвищення рівня фінансової грамотності населення та можливостей його використання в Україні.

Практичне заняття № 3

Тема 2. Вплив психології грошей на формування фінансово та професійно грамотної особистості

Мета: ознайомлення з психологічними аспектами сприйняття (несприйняття) грошей сучасним суспільством та аналіз впливу грошей на формування фінансово і професійно грамотної особистості.

Питання для обговорення:

1. Роль грошей у функціонуванні сучасного суспільства та їх вплив на формування фінансово та професійно грамотної особистості.
2. Аналіз психологічних аспектів сприйняття (несприйняття) грошей.
3. Оцінка впливу інфляції на рівень життя населення і соціальні стандарти.

Практичне заняття № 4, 5

Тема 3. Особисте фінансове планування і професійний розвиток: аспекти взаємовпливу

Мета: ознайомлення зі специфікою особистого фінансового планування та його впливу на професійний розвиток, отримання навиків зі складання особистого (сімейного) бюджету.

Питання для обговорення:

1. Основні етапи та необхідність особистого фінансового планування.
2. Складання балансу активів і пасивів як важлива передумова особистого фінансового планування.
3. Сімейний (особистий) бюджет, його структура та методика формування в сучасних умовах.
4. Роль незалежних фінансових консультантів (радників) у формуванні і реалізації особистих фінансових планів.

Практичне заняття № 6, 7

Тема 4. Податкова культура і професійне зростання

Мета: ознайомлення з особливостями оподаткування доходів і майна громадян та впливом податкової культури на професійний розвиток особистості.

Питання для обговорення:

1. Основи оподаткування доходів і майна громадян: сутність, необхідність та види.
2. Податкова культура, особливості її формування в Україні та вплив на особистісно-професійне зростання.
3. Ухилення від сплати податків як економічна, фіскальна та морально-етична проблема.
4. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Змістовий модуль 2. Інвестиційні аспекти особистісно-професійного розвитку

Практичне заняття № 8, 9

Тема 5. Заощадження та інвестиційна грамотність: вплив на особистісно-професійне зростання

Мета: ознайомлення з можливостями участі громадян в інвестиційному процесі та обґрунтування впливу інвестиційної грамотності на особистісно-професійне зростання.

Питання для обговорення:

1. Заощадження громадян: сутність, види, мотиви та основні чинники.
2. Аналіз взаємовідносин громадян з банківськими установами.
3. Діяльність громадян на ринку небанківських фінансових послуг (кредитні спілки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, ломбарди).
4. Участь населення у функціонуванні фондового ринку (ринку цінних паперів) України.
5. Інвестування у дорогоцінні метали, нерухомість, криптовалюту, антикваріат, твори мистецтва, його переваги і недоліки.
6. Методика формування особистого інвестиційного портфелю. Агресивна, поміркована і консервативна стратегії інвестування.
7. Вплив інвестиційної грамотності на особистісно-професійне зростання.

Практичне заняття № 10

Тема 6. Страхування і страхова грамотність населення

Мета: вивчення сутності, переваг та особливостей страхування як різновиду фінансової послуги, ознайомлення з основними видами страхування та специфікою користування ними.

Питання для обговорення:

1. Сутність та необхідність страхового захисту населення в сучасних умовах.
2. Характеристики основних видів страхування громадян.
3. Оцінка майнового страхування в Україні.
4. Аналіз страхування життя громадян: основні переваги та потенційні ризики.
5. Перспективи розвитку добровільного медичного страхування в Україні.
6. Вплив страхової грамотності на особистісно-професійне зростання.

Практичне заняття № 11

Тема 7. Пенсія та пенсійне забезпечення громадян

Мета: ознайомлення зі структурою системи пенсійного забезпечення, умовами отримання та видами пенсійних виплат, розширення уявлення щодо можливостей приватної участі громадян у пенсійному забезпеченні.

Питання для обговорення:

1. Аналіз системи пенсійного забезпечення в Україні.
2. Оцінка державної солідарної пенсійної системи, її характеристика. Поняття та основні види пенсій.
3. Перспективи запровадження обов'язкової накопичувальної системи.
4. Недержавне пенсійне забезпечення: переваги та ймовірні ризики.

Практичне заняття № 12, 13

Тема 8. Фінансова поведінка і фінансова грамотність населення: сфери взаємовпливу

Мета: отримання знань щодо основних видів, моделей і стратегій фінансової поведінки, формування вміння аналізувати особисту фінансову поведінку та визначати напрями її активізації у контексті особистісного і професійного зростання.

Питання для обговорення:

1. Фінансова поведінка громадян: сутність, види, чинники впливу.
2. Оцінка моделей і стратегій фінансової поведінки громадян.
3. Вплив фінансової грамотності на фінансову поведінку населення.
4. Напрями активізації фінансової поведінки громадян у контексті особистісного і професійного зростання.

Практичне заняття № 14, 15

Тема 9. Фінансове шахрайство і фінансова безпека громадян у контексті особистісно-професійного зростання

Мета: ознайомлення із сутністю, ознаками і видами фінансового шахрайства й технологіями протидії йому в сучасних умовах, уміння визначати загрози особистій фінансовій безпеці у контексті забезпечення особистісного та професійного розвитку.

Питання для обговорення:

1. Фінансове шахрайство, його сутність та основні види.
2. Причини та потенційні наслідки фінансового шахрайства.
3. Методи та інструменти протидії фінансовому шахрайству в сучасних умовах.
4. Поняття фінансової безпеки громадян. Критерії та індикатори особистої фінансової безпеки.
5. Оцінка внутрішніх і зовнішніх загроз особистій фінансовій безпеці.
6. Вплив фінансової грамотності на забезпечення особистої фінансової безпеки.
7. Напрями забезпечення фінансової безпеки громадян у контексті особистісного та професійного розвитку.

Заочна форма

Змістовий модуль 1. Фінансова грамотність населення та її вплив на особистий професійний розвиток

Практичне заняття № 1

Тема 1. Фінансова грамотність населення: сутність, необхідність, основні компоненти

Мета: отримання навиків з проведення моніторингу рівня фінансової грамотності населення та його взаємозв'язку із особистим професійним розвитком.

Питання для обговорення:

1. Складові фінансової грамотності, їх характеристика.
2. Аналіз основних компонентів фінансової грамотності населення.
3. Оцінка зарубіжного досвіду підвищення рівня фінансової грамотності населення та можливостей його використання в Україні.

Тема 2. Вплив психології грошей на формування фінансово та професійно грамотної особистості

Мета: ознайомлення з психологічними аспектами сприйняття (несприйняття) грошей сучасним суспільством та аналіз впливу грошей на формування фінансово і професійно грамотної особистості.

Питання для обговорення:

1. Роль грошей у функціонуванні сучасного суспільства та їх вплив на формування фінансово та професійно грамотної особистості.
2. Аналіз психологічних аспектів сприйняття (несприйняття) грошей.
3. Оцінка впливу інфляції на рівень життя населення і соціальні стандарти.

Тема 3. Особисте фінансове планування і професійний розвиток: аспекти взаємовпливу

Мета: ознайомлення зі специфікою особистого фінансового планування та його впливу на професійний розвиток, отримання навиків зі складання особистого (сімейного) бюджету.

Питання для обговорення:

1. Основні етапи та необхідність особистого фінансового планування.
2. Складання балансу активів і пасивів як важлива передумова особистого фінансового планування.
3. Сімейний (особистий) бюджет, його структура та методика формування в сучасних умовах.
4. Роль незалежних фінансових консультантів (радників) у формуванні і реалізації особистих фінансових планів.

Тема 4. Податкова культура і професійне зростання

Мета: ознайомлення з особливостями оподаткування доходів і майна громадян та впливом податкової культури на професійний розвиток особистості.

Питання для обговорення:

1. Основи оподаткування доходів і майна громадян: сутність, необхідність та види.
2. Податкова культура, особливості її формування в Україні та вплив на особистісно-професійне зростання.
3. Ухилення від сплати податків як економічна, фіскальна та морально-етична проблема.
4. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Змістовий модуль 2. Інвестиційні аспекти особистісно-професійного розвитку

Практичне заняття № 2

Тема 5. Заощадження та інвестиційна грамотність: вплив на особистісно-професійне зростання

Мета: ознайомлення з можливостями участі громадян в інвестиційному процесі та обґрунтування впливу інвестиційної грамотності на особистісно-професійне зростання.

Питання для обговорення:

1. Заощадження громадян: сутність, види, мотиви та основні чинники.
2. Аналіз взаємовідносин громадян з банківськими установами.
3. Діяльність громадян на ринку небанківських фінансових послуг (кредитні спілки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, ломбарди).
4. Участь населення у функціонуванні фондового ринку (ринку цінних паперів) України.
5. Інвестування у дорогоцінні метали, нерухомість, криптовалюту, антикваріат, твори мистецтва, його переваги і недоліки.
6. Методика формування особистого інвестиційного портфелю. Агресивна, поміркована і консервативна стратегії інвестування.
7. Вплив інвестиційної грамотності на особистісно-професійне зростання.

Тема 6. Страхування і страхова грамотність населення

Мета: вивчення сутності, переваг та особливостей страхування як різновиду фінансової послуги, ознайомлення з основними видами страхування та специфікою користування ними.

Питання для обговорення:

1. Сутність та необхідність страхового захисту населення в сучасних умовах.
2. Характеристики основних видів страхування громадян.
3. Оцінка майнового страхування в Україні.
4. Аналіз страхування життя громадян: основні переваги та потенційні ризики.
5. Перспективи розвитку добровільного медичного страхування в Україні.
6. Вплив страхової грамотності на особистісно-професійне зростання.

Тема 7. Пенсія та пенсійне забезпечення громадян

Мета: ознайомлення зі структурою системи пенсійного забезпечення, умовами отримання та видами пенсійних виплат, розширення уявлення щодо можливостей приватної участі громадян у пенсійному забезпеченні.

Питання для обговорення:

1. Аналіз системи пенсійного забезпечення в Україні.
2. Оцінка державної солідарної пенсійної системи, її характеристика. Поняття та основні види пенсій.
3. Перспективи запровадження обов'язкової накопичувальної системи.
4. Недержавне пенсійне забезпечення: переваги та ймовірні ризики.

Тема 8. Фінансова поведінка і фінансова грамотність населення: сфери взаємовпливу

Мета: отримання знань щодо основних видів, моделей і стратегій фінансової поведінки, формування вміння аналізувати особисту фінансову поведінку та визначати напрями її активізації у контексті особистісного і професійного зростання.

Питання для обговорення:

1. Фінансова поведінка громадян: сутність, види, чинники впливу.
2. Оцінка моделей і стратегій фінансової поведінки громадян.
3. Вплив фінансової грамотності на фінансову поведінку населення.
4. Напрями активізації фінансової поведінки громадян у контексті особистісного і професійного зростання.

Тема 9. Фінансове шахрайство і фінансова безпека громадян у контексті особистісно-професійного зростання

Мета: ознайомлення із сутністю, ознаками і видами фінансового шахрайства й технологіями протидії йому в сучасних умовах, уміння визначати загрози особистій фінансовій безпеці у контексті забезпечення особистісного та професійного розвитку.

Питання для обговорення:

1. Фінансове шахрайство, його сутність та основні види.
2. Причини та потенційні наслідки фінансового шахрайства.
3. Методи та інструменти протидії фінансовому шахрайству в сучасних умовах.
4. Поняття фінансової безпеки громадян. Критерії та індикатори особистої фінансової безпеки.
5. Оцінка внутрішніх і зовнішніх загроз особистій фінансовій безпеці.
6. Вплив фінансової грамотності на забезпечення особистої фінансової безпеки.
7. Напрями забезпечення фінансової безпеки громадян у контексті особистісного та професійного розвитку.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК».

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПІЗ) з дисципліни «Фінансова грамотність та особистий професійний розвиток» передбачає написання невеликої наукової роботи (есе) на одну із запропонованих тем, а також виконання розрахункової частини у формі наскрізних практичних завдань, виконання яких потребує засвоєння теоретичних знань конкретних тем з дисципліни та отримання навиків використання набутих знань шляхом проведення певних розрахункових завдань.

Для виконання КПІЗ студент обирає варіант згідно свого номера в списку групи, виконує і захищає усі завдання відповідно до графіку. Індивідуальне завдання виконується самостійно кожним студентом згідно його варіанту і охоплює усі основні теми дисципліни.

Метою КПІЗ є самостійне вивчення теоретичної частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування набутих теоретичних знань здобувачів освіти з дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи. КПІЗ є завершальною складовою теоретичної і практичної роботи з дисципліни та виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять, і охоплює зміст навчальної дисципліни загалом.

Вимоги до КПІЗ: загальний обсяг матеріалу – 5-6 сторінок, в тому числі творчого завдання – 2-3 сторінки, а також наявність переліку використаних літературних джерел і посилань на них по тексту.

Детальний опис завдань КПІЗ міститься у «Методичних рекомендаціях до виконання комплексного практичного індивідуального завдання з дисципліни «Фінансова грамотність та особистий професійний розвиток» для студентів ОС «бакалавр» денної форми навчання» та на платформі MOODLE.

7. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК».

Тренінг з дисципліни «Фінансова грамотність та особистий професійний розвиток» проводиться у навчальному процесі підготовки бакалаврів з метою вироблення практичних навичок роботи у команді, розвитку здатності прогнозувати поведінку інших учасників та освоєння методів групової комунікації у вирішенні окремих завдань у сфері фінансової грамотності та особистого професійного розвитку.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. *Вступна частина.* Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.

2. *Організаційна частина.* Встановлення правил проведення тренінгу, формування малих робочих груп (3-5 груп), визначення завдань та розподіл ролей. Забезпечення

учасників тренінгу роздатковими матеріалами: таблицями, бланками документів, алгоритмами проведення, інструкціями.

3. *Практична частина.* Виконання тренінгових завдань у малих групах з використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.

4. *Підведення підсумків.* Презентація практичної роботи в малих групах. Обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Тематика тренінгу: Підвищення рівня фінансової грамотності населення

1. Здійснити роботу по складанню особистого бюджету.

Етап 1 . Облік доходів за попередній місяць.

Етап 2 . Аналіз витрат за попередній місяць

Етап 3 . Виведення підсумкового сальдо за попередній місяць.

Етап 4. Складання бюджету витрат на наступний місяць. Обговорення з родиною отриманого бюджету.

Етап 5. Аналіз, коригування та виявлення резервів зростання доходів та оптимізації витрат бюджету.

Етап 6. Дослідження можливостей здійснення заощаджень домогосподарством.

Етап 7. Зробити загальний висновок з виокремленням основних проблем управління фінансами домогосподарства та сформулювати пропозиції щодо їх вирішення.

2. Здійснити вибір банківської установи для фізичної особи, яка прагне:

– отримати кредит;

– вкласти кошти (з метою отримання доходу або збереження коштів).

В країні з нестабільною політичною та економічною ситуацією складно обирати надійних партнерів, у тому числі і фінансових. Український банківський сектор зараз перебуває в кризовому стані. У такій ситуації особливо гостро постає проблема правильного вибору банку.

У процесі тренінгу студентам необхідно оцінити:

– прозорість роботи банку, відкритість інформації про власників і позитивну історію;

– фінансові результати діяльності банку;

– дотримання нормативів НБУ окремими банками, порівняти нормативи банку із середніми значеннями по системі та нормативним значенням;

– терміни кредитування;

– можливість дострокового погашення кредиту;

– наявність штрафів за дострокове погашення кредиту;

– відсоткові ставки, комісії та інші статті витрат для клієнта банку;

– участь банку у Фонді гарантування вкладів фізичних осіб;

– кредитну політику банку (установа, яка видає кредити без застави та при пред'явленні мінімального пакету документів, не є надійним партнером для вкладників).

Результати дослідження відобразити у вигляді порівняльної таблиці (по 5 банківських установах).

Зробити загальний висновок з обґрунтуванням вибору окремого банку.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ.

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Фінансова грамотність та особистий професійний розвиток» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні положень фінансового законодавства та навчальної і наукової фахової літератури з питань фінансової грамотності та професійного розвитку.

№ теми	Тематика	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма
<i>Тема 1</i>	Фінансова грамотність і фінансова культура як атрибут суспільного життя. Знання та навички як основні складові фінансової грамотності. Участь у дискусійній платформі: «Необхідність підвищення рівня фінансової грамотності сучасної молоді».	6	12
<i>Тема 2</i>	Дискусійні питання ролі грошей у формуванні фінансово та професійно грамотної особистості.	4	12
<i>Тема 3</i>	Фінансові цілі сім'ї та вимоги щодо їх формування. Роль фінансового планування у становленні фінансово незалежної та професійно грамотної особистості. Планування сімейного бюджету та методи його збалансування. Фактори впливу на ефективність виконання сімейного фінансового плану. Напрями максимізації доходів домогосподарств (підготувати презентацію). Вектори раціоналізації витрат домогосподарств (підготувати презентацію).	6	12
<i>Тема 4</i>	Оподаткування доходів громадян: зарубіжний та вітчизняний досвід. Специфіка оподаткування підприємців-фізичних осіб в Україні. Особливості податкового регулювання в умовах війни та післявоєнного відновлення (підготувати есе).	6	12
<i>Тема 5</i>	Особливості залучення коштів громадян на депозитні рахунки. Заходи безпеки щодо користування банківськими пластиковими картками. Участь у дискусії «Переваги і недоліки основних форм заощаджень домогосподарств».	6	12
<i>Тема 6</i>	Аналіз інструментів страхового захисту сім'ї від ризиків	4	12
<i>Тема 7</i>	Недержавні пенсійні фонди в системі пенсійного забезпечення громадян. Участь у дискусії «Переваги і недоліки солідарної, накопичувальної та змішаної пенсійних систем».	4	12
<i>Тема 8</i>	Мотиви, цілі, стратегії та моделі фінансової поведінки громадян. Активні та пасивні стратегії фінансової поведінки. Напрями активізації фінансової поведінки молоді в сучасних умовах.	6	12
<i>Тема 9</i>	Фінансове шахрайство: причини виникнення, ознаки та вектори мінімізації. Особиста фінансова безпека: сутність та основні елементи.	6	12
	Разом	48	108

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, методи опитування, тестування, моделювання практичних ситуацій, реферування, виконання КПЗ, есе, підготовка і презентація проектів.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

У процесі вивчення дисципліни «Фінансова грамотність та особистий професійний розвиток» використовуються такі методи оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

11. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, військовий стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

12. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінансова грамотність та особистий професійний розвиток» визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)	Разом
20%	20%	20%	40%	100%
Опитування під час заняття (теми 1–4) – 8 балів за тему – макс. 32 бали. Самостійна робота (теми 1–4) – 2 бали за тему – макс. 8 балів. Модульна робота – макс. 60 балів.	Опитування під час заняття (теми 5–9) – 8 балів за тему – макс. 40 балів. Самостійна робота (теми 5–9) – 2 бали за тему – макс. 10 балів. Модульна робота – макс. 50 балів.	Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. Презентація КПЗ – макс. 20 балів. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 40 балів.	Тестові завдання (25 тестів по 2 бали за тест) – макс. 50 балів. Теоретичне (проблемне) питання – макс. 50 балів.	Підсумковий бал = оцінка за $3M1 \times 0,2$ + оцінка за $3M2 \times 0,2$ + оцінка за $3M3 \times 0,2$ + оцінка за $3M4 \times 0,4$
Разом балів:				
максимально 100 балів	максимально 100 балів	максимально 100 балів	максимально 100 балів	максимально 100 балів

Форми і критерії оцінювання

Поточне опитування під час заняття:

7-8 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

5-6 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

3-4 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-2 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Самостійна робота:

2 бали – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, винесеним на самостійну роботу, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст завдань.

1 бал – в цілому володіє навчальним матеріалом, винесеним на самостійну роботу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

Модульна робота:

31–50(60) балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

21–30 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

11–20 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1–10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

КПІЗ:

підготовка КПІЗ

26–40 балів – зміст КПІЗ повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження.

11–25 балів – зміст КПІЗ в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві неточності.

1–10 балів – на недостатньому рівні висвітлює проблему, яка досліджувалася, логічного не завершений аналіз і оцінка стану об'єкту дослідження; наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними (без урахування особливостей об'єкту дослідження) і недостатньо обґрунтованими; припускається значних помилок у розрахунках при розв'язанні практичних завдань роботи.

презентація КПІЗ

11–20 балів – під час презентації результатів виконаного КПІЗ демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує уміння аналізувати і узагальнювати теоретичний і практичний матеріал та високий рівень підготовки презентації.

6–10 балів – матеріал презентує у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні термінів, категорій, розрахунках при розв'язанні практичних завдань, презентація роботи при цьому має незначні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

1–5 балів – матеріал презентує фрагментарно, без логічної послідовності, презентація роботи при цьому має значні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

Тренінг:

31–40 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст завдань тренінгу.

21–30 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

11–20 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1–10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Екзамен – вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання. Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 25 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 2 бали, що в підсумку дає максимально 50 балів;

2 бали – на тест надано правильну відповідь.

теоретичного (проблемного) питання: 1 теоретичне питання, за відповідь на яке студент може отримати від 0 до 50 балів.

26–50 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–25 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Шкала оцінювання:

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Добре
C	75-84	Добре
D	65-74	Задовільно
E	60-64	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивчення дисципліни

13. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-9
2.	Проекційний екран	1-9
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox)	1-9
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-9
5.	Персональні комп'ютери	1-9
6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-9
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-9
8.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-9
9.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-9
10.	Google Forms, Google Sheets	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСОБИСТИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК»:

Основні:

1. Методика викладання фінансової грамотності : навч. посібн. / за ред. д.е.н., проф. Кізіми Т.О. і д.пед н., доц. Ребухи Л.З.; 2-е вид., перероб. і доп. Тернопіль: Економічна думка, 2020. 220 с.

2. Фінанси у схемах і таблицях : навч.посіб. для студ. першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Булавінець В.М., Горин В.П., Сидор І.П.; за заг. ред.. В.П.Горина. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. 182 с.

3. Стівен Р. Кові. 7 звичок надзвичайно ефективних людей. Потужні інструменти розвитку особистості. Київ, 2020. 184 с.

4. Грищенко С.В. Самовдосконалення особистості: монографія. Під науковою редакцією: Курлянд З. Н., Бужиної І. В. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2019. 188 с.

Додаткові:

1. Гридзук Д. Про необхідність зрозумілих програм підвищення фінансової грамотності простих людей. URL : <http://www.ukrbanks.info/article/Dmitrii-Gridzhuk-o-neobhodimosti-vnjatnyhprogramm-povyshenija-finansovoi-gramotnosti-prostyh-ljudei.html>

2. Кізима Т. Кредитна поведінка домогосподарств: структурно-аналітичний аспект. Світ фінансів. 2019. Вип. 1 (58). С. 7-18.

3. Кізима Т. Фінансові інструменти залучення заощаджень домогосподарств до інвестиційних процесів: прагматико-аналітичний аспект. Вісник ТНЕУ. 2018. Вип. 4 (90). С. 33-47.

4. Кізима Т., Кізима А. Ідентифікація причин та потенційних наслідків фінансового шахрайства. Вісник ТНЕУ. 2019. Вип. 2 (92). С. 47-56.

5. Кізима Т., Куцяк В. Особисте фінансове планування: сутність, специфіка, основні етапи. Світ фінансів. 2015. Вип. 3. С. 62-70.

6. Кізима Т., Хамига Ю. Фінансове шахрайство: теоретична концептуалізація та економічне підґрунтя. Світ фінансів. 2019. Вип. 2 (59). С. 109-123.

7. Наполеон Гілл. Думай і багатій. К.: Наш формат, 2020.

8. Програма розвитку фінансового сектору (USAID/FINREP-II) URL : http://www.finrep.kiev.ua/structure/finedu/general_ua.php

9. Фінансова грамотність, обізнаність та інклюзія в Україні: звіт про дослідження. Додатковий проект IP-FSS в Україні. Проект регіонального економічного розвитку. 2021. 69 с. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=83136332>

10. Ягупов В. В. Професійний розвиток особистості фахівця: поняття, зміст та особливості. Наукові записки. Т. 175. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. 2021. С. 22-28.

11. Kizyma T. Consumer behavior of households in Ukraine in the present conditions. Modern determinants of fiscal policy: local and international dimension : monograph / edited by Doctor of Economics, Prof. Andriy Krysovatyu, Doctor of Economics, Prof. Andrzej Gospodarowicz. Wroclaw, 2018. P. 107-115.

12. Gunnarsson J., Wahlund R. Household Financial Strategies in Sweden: An Exploratory Study. Journal of Economic Psychology. 2019. Vol. 18. №2–3.

13. Kizyma T. Households financial assets: composition, dynamics, peculiarities of formation. Quantitative methods in accounting and finance / Edited by Ruslan Motorin and Edward Nowak. Ternopil: Ternopil national economic university, 2018. P. 95-104.

14. Kizyma T., Kizyma A. Tax burden on households: theoretic-pragmatic aspects. Modern tendencies of fiscal policy in European economic space : monograph / A. Krysovatyu, O. Kyrylenko, O. Kneysler et. ; edited by Doctor of Economics, Prof. Andriy Krysovatyu. Ternopil: TNEU, 2017. P. 171-177.

15. Kizyma T., Lobodina Z., Khamyha Yu. Fraud with financial resources of the state: types and effect on the shadow economy. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2019. №2 (29). С. 355-363.

16. Kizyma T. Priorities for the household finance development and the financial literacy formation of population. Modern Ukrainian financial science: theoretical paradigm & practical concept of public finance : monograph / V. Fedosov, A. Krysovatyu, V. Oparin, P. Yukhymenko. Oklahoma City : Draft2Digital Publishing House, 2018. P. 415-431.

17. Navickas M., Gudaitis T. & Krajnakova E. Influence of financial literacy on management of personal finances in a young household. Business: Theory and Practice. 2019. №15 (1). P. 32-40. URL : <https://doi.org/10.3846/btp>

18. Vogler C. Money in the Household: Some Underlying Issues of Power. Sociological Review. 2018. Vol. 46. №4. P. 687–713.